

Ірина Радіонова¹

ІСТОРІЯ, ЯКА ПОЯСНЮЄ МАЙБУТНЄ: ДОСЛІДЖЕННЯ ТВОРЧОСТІ ВСЕВОЛОДА ГОЛУБНИЧОГО

Деякі роки тому побачило світ фундаментальне двотомове видання, присвячене творчості видатного українського економіста та громадського діяча української діаспори США Всеволода Голубничого. Це стало можливим завдяки титанічним зусиллям тандема двох науковців, які опрацювали науковий архів В. Голубничого, що зберігається у Канадському інституті українських студій (Університет Альберти, Едмонтон, Канада), – незалежної дослідниці к.е.н. Ольги Клішової та д.е.н., професора, головного наукового співробітника відділу Інституту економіки та прогнозування НАН України Наталії Супрун.

Доречність акцентування уваги на цій роботі², на наш погляд, пояснюється принаймні двома обставинами. По-перше, недостатньою поінформованістю української академічної та наукової спільноти про результати наукових досліджень та про внесок в економічну науку професора Голубничого. А ці результати вражають і дають підстави для того, щоб пишатися. Адже В. Голубничий, як свідчить начерк історії життя, поданий дослідниками його творчості, завжди ідентифікував себе українцем. Упродовж всього періоду активної наукової діяльності (1947–1977) він досліджував українську економіку та українську історію. Перебуваючи у зазначені роки за межами України, вчений мав значно більші можливості для об'єктивного аналізу порівняно з тими, хто жив в Україні.

По-друге, як нам видається, недостатньо поціновано власне працю авторів-упорядників – Олени Клішової та Наталії Супрун. Адже дослідження передбачало роботу з рукописами архівів, які зберігаються за кордоном, із перекладами текстів, із пошуком релевантного дизайну для такого унікального видання тощо. Публічне визнання зусиль та результатів опрацювання наукової спадщини зарубіжної економічної україніки важливе й тому, що в такий спосіб ми можемо формувати високі стандарти якості історико-економічних досліджень.

Двотомник містить виклад та ґрунтовний аналіз творчої біографії В. Голубничого з позицій сучасності, виокремлення основних напрямів його досліджень, низку його раніше не опублікованих рукописів, коментарі до них тощо. Це і визначає унікальність та фундаментальність цього двотомового видання.

¹ Радіонова, Ірина Федорівна – д-р екон. наук, професор, ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана" (пр. Перемоги, 54/1, 03057, Київ, Україна), ORCID 0000-0002-0941-2867, Researcher ID: AAB-5861-2019, e-mail: irina.radionova@gmail.com

² Політична економія суспільного прогресу Всеволода Голубничого: монографія: у 2-х т. / за ред. д-ра екон. наук, проф. Наталії Супрун; НАН України, Ін-т економіки та прогнозування. Київ: Наукова думка, 2017–2019. (ISBN 978-966-00-1603-3).

Т. 1 : Теорія розвитку економічних систем / О.В. Клішова, Н.А. Супрун. Київ: Наукова думка, 2017. С. 350. (ISBN 978-966-00-1604-0).

Т. 2 : Вибрані праці / уклад. й упоряд.: Олена Клішова, Наталія Супрун. Київ: Наукова думка, 2019. С. 350. (ISBN 978-966-00-1727-6).

Разом із тим кожен читач знайде в ньому щось особливо цікаве для себе, зробить власні акценти.

На наш погляд, особливо цікавим є розкритий дослідницями інструментарій досліджень, застосований В. Голубничим до економіки України. Алгоритми обґрунтування певних положень та тверджень характеризуються граничною чіткістю, фактологічною (статистичною) верифікацією, неупередженістю видатного представника української наукової діяспори. До прикладу, на доведення факту свідомої й цілеспрямованої організації голодомору українців у 1932–1933 рр. у статті 1958 р. наводиться серія даних про експорт зерна з СРСР³. Після аналізу цих даних неупереджений читач відкидатиме пропагандистські контрагументи та радянські наративи щодо українського голодомору. І подібних прикладів із застосування В. Голубничим інструментарію доведення тверджень, виокремлення певних тенденцій на матеріалі двотомника можна навести безліч.

Не менш вражаючою є й унікальна здатність В. Голубничого акцентувати увагу на тих проблемах, "болючих точках" української економіки та історії, які не втрачають актуальності і через пів століття потому. Висновки та узагальнення з деяких робіт В. Голубничого, написаних у 1970-х роках, вражають сучасною доцільністю. Якщо відштовхуватися від того, що ключові проблеми української дійсності обертаються навколо необхідності економічного націоналізму, але фактичного консервування економічного колоніалізму, то видається, що деякі роботи В. Голубничого написані у 2020-х роках. Зокрема, у другому томі видання подано такі роботи з архіву В. Голубничого: "До питання про національність "місцевого капіталу"", "Теорія економічного колоніалізму та її застосунок до України", "Національно-економічні інтереси України по відношенню до Європи чи Росії"⁴.

Певні кроки з популяризації видання відділом економічної історії Інституту економіки та прогнозування НАН України вже були зроблені. Інтерес до видання виявили у Канаді та США, і матеріали про результати дослідження творчості Всеволода Голубничого презентовані там дослідницею Наталею Супрун⁵.

Чи достатньо цих зусиль для того, щоб В. Голубничий остаточно "повернувся в Україну"? Повернувся в сенсі того, що його наукові роботи увійшли у вітчизняний науковий обіг, стали частиною нашого знання про нас самих? Ні, недостатньо. Для цього потрібно вивчати праці Всеволода Голубничого, дослідження його спадщини, усвідомлювати та адаптувати висновки, що містяться в них.

³ Політична економія суспільного прогресу Всеволода Голубничого: монографія: у 2-х т. Т. 1 : Теорія розвитку економічних систем. С. 298–303.

⁴ Політична економія суспільного прогресу Всеволода Голубничого: монографія: у 2-х т. Т. 2 : Вибрані праці. С. 84–141.

⁵ Супрун Наталія. Всеволод Голубничий: життя задля науки та Батьківщини. *New Pathway. Ukrainian news*. 2021, 14 January. № 2–3; Супрун Наталія. Життя, присвячене служінню науці та Батьківщині. *Freedom/ Свобода*. 17.07.2021. URL: <https://svoboda-news.com/svwp/%d0%b6%d0%b8%d1%82%d1%82%d1%8f-%d0%bf%d1%80%d0%b8%d1%81%d0%b2%d1%8f%d1%87%d0%b5%d0%bd%d0%b5-%d0%bd%d0%b0%d1%83%d1%86%d1%96-%d1%82%d0%b0-%d0%b1%d0%b0%d1%82%d1%8c%d0%ba%d1%96%d0%b2%d1%89%d0%b8%d0%bd/>